

УДК 378.091.3:355.5(477)

DOI <https://doi.org/10.32782/academ-ped.psych-2023-4.04>

Андрій ГОРБАТЮК

помічник начальника навчального відділу

навчально-наукового центру організації освітнього процесу,

Національна академія Національної гвардії України,

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти зі спеціальності 015 «Професійна освіта»,
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

gaa1312@ukr.net

ORCID: 0009-0002-3712-5467

ОРТОБІОТИЧНИЙ ПІДХІД У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНО ЗНАЧУЩИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Анотація. *Мета* публікації – дослідити потенціал використання ортобіотичного підходу у формуванні соціально значущих компетентностей майбутніх військовослужбовців Національної гвардії України. **Методологія** дослідження ґрунтується на поєднанні праксеологічного, системного діяльнісного й аксіологічного підходів, передбачає опору на оптимізм як ключову ознаку ортобіотичного підходу. **Наукова новизна** полягає в тому, що, використовуючи метод аналізу наукової літератури, локальних документів, визначено організаційні й змістові регламенти фахової підготовки майбутніх військовослужбовців у Національній академії Національної гвардії України. Зазначено, що соціально значущі компетентності можна угрупувати на власне соціальні, професійні, особистісні компетентності. Ортобіотичний підхід передбачає застосування когнітивних методів синтезу знань фізичної культури, біології, технологій здоров'язбереження в змісті освітніх компонент освітніх програм. Цей підхід також передбачає усунення впливу негативних, підтримання сприятливих для здоров'я факторів: культура розумової праці, інформаційна гігієна, раціональний режим харчування, сну і відпочинку; організація індивідуально доцільного режиму рухової активності. **Висновки.** Формування соціально значущих компетентностей майбутніх військовослужбовців у процесі фахової підготовки в Національній академії Національної гвардії України відбувається через організацію навчального середовища й комунікації з особовим складом. Ортобіотичний підхід визначає цінність технологій персоналізації фахової підготовки, цілеспрямованого психологічного супроводу всіх аспектів комунікації з особовим складом. У статті зазначено про те, що в Національній академії Національної гвардії України зміст освітніх компонент передбачає використання технологій розвитку аналітичного, критичного, дивергентного мислення, орієнтування майбутніх військовослужбовців Національної гвардії України на цінності здорового способу життя, життєвого оптимізму, інформаційної та емоційної гігієни. Особливо цінним, на наш погляд, є практика використання в навчальних просторах доступних каналів інформації про позитивний життєвий досвід військовослужбовців Національної гвардії України, підвищення адаптаційних можливостей організму через включення внутрішніх резервів кожної особистості майбутнього військовослужбовця, формування досвіду опори на ментально зумовлені ресурси ззовні. Априорного значення в контексті ортобіотичного підходу набуває персоналізація навчального досвіду для формування компетентності повноцінного культурного життя, використання широкого тлумачення гігієни для забезпечення ладу в житті, опанування актуальних практик підтримки життєвого оптимізму для вироблення відчуття насиченого життя, підтримки психологічного благополуччя.

Ключові слова: фахова підготовка, військовослужбовець, Національна гвардія України, соціальна, культурна, професійна компетентність, ортобіотичний підхід, особистість.

Andrii HORBATIUK

Assistant to the Head of the Educational Department

of the Educational-Research Center for Educational Process Organization,

National Academy of the National Guard of Ukraine,

Postgraduate Student in the specialty 015 "Professional Education",

H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University

gaa1312@ukr.net

ORCID: 0009-0002-3712-5467

ORTHOBIOTIC APPROACH IN THE FORMATION OF SOCIALLY SIGNIFICANT COMPETENCES OF FUTURE MILITARY PERSONNEL OF THE NATIONAL GUARD OF UKRAINE

Abstract. The purpose of the publication is to study the potential of using the orthobiotic approach in the formation of socially significant competencies of future military personnel of the National Guard of Ukraine. The research methodology is based on a combination of praxeological, systemic activity and axiological approaches, it assumes reliance on optimism as a key feature of the orthobiotic approach. The scientific novelty lies in the fact that, using the method of analysis of scientific literature and local documents, the organizational and content regulations of the professional education of future military personnel at the National Academy of the National Guard of Ukraine were defined. It is noted that socially significant competencies can be grouped into proper social, professional, and personal competencies. The orthobiotic approach involves the use of cognitive methods of synthesis of knowledge of physical culture, biology, health care technologies in the content of educational components of educational programs. This approach also involves eliminating the influence of negative factors, maintaining factors favorable to health: the culture of mental work, informational hygiene, a rational regime of nutrition, sleep and rest; organization of an individually appropriate mode of motor activity. **Conclusions.** The formation of socially significant competences of future military personnel in the process of professional education at the National Academy of the National Guard of Ukraine takes place through the organization of the educational environment and communication with the personnel. Orthobiotic approach determines the value of personalization technologies of professional education, purposeful psychological support of all aspects of communication with personnel. The article states that in the National Academy of the National Guard of Ukraine, the content of educational components involves the use of technologies for the development of analytical, critical, divergent thinking, orienting future servicemen of the National Guard of Ukraine to the values of a healthy lifestyle, life optimism, informational and emotional hygiene. Particularly valuable, in our opinion, is the practice of using available channels of information about the positive life experience of servicemen of the National Guard of Ukraine in educational spaces, increasing the adaptation capabilities of the body through the inclusion of the internal reserves of each personality of the future serviceman, forming the experience of relying on mentally conditioned resources from the outside. Of a priori importance in the context of the orthobiotic approach is the personalization of the educational experience for the formation of the competence of a full-fledged cultural life, the use of a broad interpretation of hygiene to ensure order in life, the mastery of actual practices of maintaining life optimism for the development of a sense of a full life, maintaining psychological well-being.

Key words: professional training, military serviceman, National Guard of Ukraine, social, cultural, professional competence, orthobiotic approach, personality.

Постановка проблеми. Виклики провадженого воєнного стану і трансформації в професійній освіті висувають комплексні багатофакторні завдання перед військовими закладами вищої освіти. Важко переоцінити роль військовослужбовців Національної гвардії України не лише у вирішенні бойових завдань, а й в утвердженні стабільності, відновлення миру в суспільстві, формування високої репутації військовослужбовця України у світовому просторі. Водночас такі глобальні стратегічні цілі актуалізують питання фахової підготовки майбутніх військовослужбовців, приведення змісту такої підготовки до світових стандартів зі збереженням унікальності й національно-патріотичної спрямованості. Крос-культурні комунікації, долучення військовослужбовців Національної гвардії України до опанування конструктивного досвіду НАТО та країн міжнародної асоціації ЄІЕР щодо підготовки офіцерів для міжнародної миротворчої діяльності, розширення міжнародних зв'язків у межах двостороннього співробітництва Національної гвардії України за «Програмами для освітян, які працюють у секторі

оборони», «Партнерство заради миру» [9] – ці та інші аспекти актуалізують проблему формування соціально значущих компетентностей майбутніх військовослужбовців Національної гвардії України в процесі фахової підготовки.

Аналіз джерел та останніх досліджень. Проблема, заявлена в темі цієї публікації, не нова. Методологія дослідження ґрунтується на поєднанні праксеологічного, системного діяльнісного й аксіологічного підходів, презентованого в дослідженнях С. Белякової, Н. Бочаріної, А. Стеценко [1], передбачає опору на оптимізм як ключову ознаку ортобіотичного підходу. Ортобіотичний підхід як науковий і культурно-історичний феномен досліджувала Н. Родіна [12]. Психологічний аспект теорії ортобіоту в контексті формування смисложиттєвих ціннісних орієнтацій здобувачів вищої освіти вивчали В. Ворожбіт-Горбатюк, Л. Абсаямова [4]. Широке розуміння гігієни як базису формування психологічного благополуччя і здоров'язберігальних компетентностей у цьому дослідженні ми визначаємо з опорою на міркування і висновки О. Богучарової [2]. Це дослід-

дження здійснено з урахуванням позицій щодо визначення соціально значущих компетентностей як елемента освітньої програми, фахової підготовки [10; 13; 14]. Актуалізацію цього дослідження також презентовано в публікації автора [6]. Особливості організації освітнього процесу у військових закладах освіти представлено в публікаціях Н. Борисенко [5], Л. Боровик, О. Боровик, І. Басараби [3], О. Данильченко [7], В. Єманова, С. Белай [8]. Однак, як засвідчив проведений аналіз матеріалів емпіричного, методологічного й наукового аналітичного змісту, досі не використано в повній мірі конструктивні ретроспекції потенціалу ортобіотичного підходу, який розробляв визначний учений-енциклопедист планетарного виміру І. Мечников. Цим зумовлено актуальність цієї публікації.

Мета статті – дослідити потенціал використання ортобіотичного підходу у формуванні соціально значущих компетентностей майбутніх військовослужбовців Національної гвардії України.

Виклад основного матеріалу. У контексті розроблення проблематики формування соціально значущих компетентностей майбутніх військовослужбовців Національної гвардії України в процесі фахової підготовки військовослужбовців Національної гвардії України слід звернути увагу на такий факт: соціально значущі компетентності гвардійців мають глибинний перетин з фаховими [6]. У цьому прослідковується виразна тенденція ортобіотичного підходу, згідно з яким формування моральної поведінки особи відбувається через опанування нею енциклопедичних знань, глибоку освіченість у практиці життєдіяльності й сумлінного виконання професійних завдань без сліпої віри в наукову істину [4].

Послугуючись концептами теорії ортобіозу І. Мечникова, які в загальному форматі представлено в публікації В. Ворожбіт-Горбатюк, Л. Абсалямової [4], зазначимо, що психологічні особливості смисложиттєвих орієнтацій здобувачів вищої освіти визначаються не лише психічними процесами, а й насамперед зумовлені потребою розвитку волі й формуванням усвідомленої відповідальності людини на кожному етапі онтогенезу. Воля й усвідомлена відповідальність перебуває в площині категорій особистісного самовизначення, а для майбут-

ніх військовослужбовців-гвардійців ці поняття також передбачають єдність зі змістом фахових компетентностей. Крім діалектичної залежності від середовищного чинника, воля і усвідомлена відповідальність як сутнісні терміни визначення соціально значущих компетентностей військовослужбовців Національної гвардії України формуються виховними практиками в роботі з особовим складом, традиціями закладу освіти, специфічними умовами здійснення навчального процесу, моделювання виховних аспектів найближчого оточення гвардійця.

Використовуючи метод аналізу наукової літератури, локальних документів Національної академії Національної гвардії України [9], визначено організаційні й змістові регламенти фахової підготовки майбутніх військовослужбовців у Національній академії Національної гвардії України. Зокрема, в освітніх програмах, що реалізуються в Національній академії Національної гвардії України, констатовано, що в організації фахової підготовки на принципові аспекти «пріоритетності практико орієнтованих знань випускника; формування готовності приймати рішення і професійно діяти в нестандартних ситуаціях; формування потреби до постійного розвитку та інноваційної діяльності в професійній сфері; фундаментальності (теоретико-методологічної обґрунтованості і якості загальної професійної підготовки); інтегративності (міждисциплінарного поєднання навчальних дисциплін і наукових досліджень загалом); варіативності (гнучкого поєднання базових навчальних дисциплін та компонентів вищого військового закладу освіти, різноманітність освітніх технологій, адекватних індивідуальним можливостям та особливостям здобувачів вищої освіти) [9]. Змістові акценти в освітніх програмах визначено так: загальна безпека, забезпечення громадського правопорядку, боротьба з тероризмом, логістика, миротворча діяльність, мовна підготовка [9]. Зазначимо, що соціально значущі компетентності можна угрупувати на власне соціальні (наприклад, здатність застосовувати знання в складних та кризових ситуаціях в умовах неповної / недостатньої інформації та суперечливих вимог, здатність ухвалювати обґрунтовані рішення в складних і непередбачуваних умовах), професійні (наприклад, знання та розуміння військових стандартів підготовки (за напрямом

професійної діяльності), здатність ефективно використати в процесі військового управління різні теорії в галузі комунікації, здатність організувати та управляти навчально-бойовою діяльністю військової частини, здатність організувати підготовку підпорядкованих частин (підрозділів) відповідно до вимог військових стандартів підготовки бойових та спеціальних дій тощо), особистісні (наприклад, здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність планувати та організувати особисту діяльність, здатність діяти соціально відповідально та свідомо, здатність до самовдосконалення) компетентності [9].

Ортобіотичний підхід передбачає застосування у формуванні змісту освітніх програм фахової підготовки військовослужбовців Національної гвардії України когнітивних методик, синтезу фізичної культури, біології, технологій здоров'язбереження в змісті освітніх компонент [12], акцентує увагу організаторів фахової підготовки на виробленні культурної відповідності здобувачів, викладачів і цінностей закладу освіти [11]. Цей підхід також передбачає усунення впливу негативних факторів, підтримання сприятливих для здоров'я факторів через культуру розумової праці, інформаційну гігієну, раціональний режим харчування, сну і відпочинку; організацію доцільного режиму рухової активності. У контексті використання потенціалу ортобіотичного підходу для формування соціально значущих компетентностей майбутніх військовослужбовців-гвардійців багато уваги слід приділити практикам формування інформаційної гігієни, технікам медійного комунікування, спілкування в соціальних мережах за допомогою цифрових застосунків, коли беруть до уваги і правила внутрішнього розпорядку, і персоналізовані завдання, можливості проявити особистісні можливості та прагнення професійної ідентичності. У цьому ключі, на наш погляд, цікаві пропозиції сформульовані D. Appleby [10], зокрема, автор визначив риси характеру та прояви в поведінці, які допомагають здобувачеві осмислено опанувати навчальний зміст і тим самим досягти якісної фахової підготовки: мотивація та ідентифікація свого особистого й професійного (за напрямом), ентузіазм і прояв амбітності як необхідної передумови розвитку таланту, прагнення дотримуватися встановлених правил (напри-

клад, відвідування занять), розвиток навичок міжособистісного спілкування й різних способів мислення для трансформацій попереднього досвіду та нових знань [10].

У процесі проведеного дослідження встановлено, що в Національній академії Національної гвардії України багато уваги приділено практичній психологічній підготовці, коли за принципом «рівний рівному» курсанти-психологи допомагають службі психологічного забезпечення якісно діагностувати негативні психоемоційні стани та проводити профілактичні, життєво важливі орієнтири курсантів [9]. До уваги курсантів і студентів пропонується широкий спектр інформаційних каналів, зокрема офіційні сторінки у відкритих соціальних мережах, локальні канали мобільного спілкування, де зміст формують не лише новинні стрічки, а і є приклади інформування про успіхи військовослужбовців Національної гвардії України, рекомендації щодо підвищення адаптаційних можливостей організму, цікаві сторінки історії закладу освіти. У контексті ортобіотичного підходу так персоналізується навчальний досвід курсантів і студентів у спорті, опануванні міжнародних навчальних програм, участі в наукових заходах.

Висновки. Формування соціально значущих компетентностей майбутніх військовослужбовців у процесі фахової підготовки в Національній академії Національної гвардії України відбувається через організацію навчального середовища й широкий спектр технік комунікацій з особовим складом. Ортобіотичний підхід визначає цінність технологій персоналізації фахової підготовки, цілеспрямованого психологічного супроводу всіх аспектів комунікації з особовим складом, неодмінну опору на життєвий оптимізм, волю й усвідомлену відповідальність військовослужбовця-гвардійця. У статті зазначено, що в Національній академії Національної гвардії України зміст освітніх компонент передбачає використання технологій розвитку аналітичного, критичного, дивергентного мислення, орієнтування майбутніх військовослужбовців Національної гвардії України на цінності здорового способу життя, життєвого оптимізму, інформаційної та емоційної гігієни. Особливо цінним, на наш погляд, є практика використання в навчальних просторах доступних каналів інформації про позитивний життєвий досвід військовослужбовців Національної гвардії Укра-

їни, підвищення адаптаційних можливостей організму через включення внутрішніх резервів кожної особистості майбутнього військовослужбовця, формування досвіду опори на ментально зумовлені ресурси ззовні. Априорного значення в контексті ортобіотичного підходу набуває персоналізація навчального досвіду для формування компетентності повноцінного культурного життя, використання широкого тлумачення гігієни для забезпечення ладу в житті, опанування актуальних практик підтримки життєвого оптимізму для вироблення відчуття насиченого життя, підтримки психологічного благополуччя.

Перспективою подальшої розробки заявленої в темі статті проблеми бачимо такі: розширення інформаційного й дорадчого контенту щодо культурації потреб майбутніх військовослужбовців Національної гвардії України в контексті розвитку професійної ідентичності офіцера-гвардійця, розроблення методичних рекомендації розвитку критичного мислення й інформаційної гігієни, що сприяють підтримці та стабілізації емоційного комфорту й безпеки всіх комунікацій військовослужбовців Національної гвардії України у відкритому мережевому просторі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Белякова С. М., Бочаріна Н. А., Стеценко А. І. Емпіричне дослідження особливостей ціннісних орієнтацій дорослих. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Психологія*, 2022. № 1, с. 77–82. URL: <https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2022.1.15>
2. Богучарова О. І. Психологія ставлення до здоров'я: парадигми, моделі, чинники розвитку : автореф. дис. ... д-ра психол. наук : 19.00.01. Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2013. 40 с.
3. Боровик Л., Боровик О., Басараба І. Порівняльний аналіз профілів керівників структурних підрозділів органів сектору безпеки та оборони України. *Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Педагогіка. Психологія»*. 2023. №3. URL: <https://doi.org/10.32782/academ-ped.psyh-2023-3.01>. URL: <https://journals.academ.vinnica.ua/index.php/ped-psyh/article/view/58>
4. Ворожбіт-Горбатюк В., Абсаямова Л. Теорія ортобіозу про психологічні особливості смисложиттєвих орієнтацій студентської молоді. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Психологія*. Випуск 2. 2022. С. 56–59. URL: <https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2022.2.11>
5. Ворожбіт-Горбатюк В. В., Борисенко Н. О. Високий моральний дух курсантів (слухачів, студентів) військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти – ресурс сили в епоху інформаційних війн. *Війни інформаційної епохи: міждисциплінарний дискурс* : монографія / за ред. В. А. Кротюка. Харків : ФОП Федорко М. Ю., 2021. С. 333–350.
6. Горбатюк А. А. Компетентності культури демократії в структурі вимог до військовослужбовця Національної гвардії України. Третій рівень освіти в Україні: становлення та тенденції : матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції, 17–19 листопада 2023 р., с. Світязь Шацького району Волинської області. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2023. С. 17–19. URL: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-331-9-3>. URL : <http://catalog.liha-pres.eu/index.php/liha-pres/catalog/book/232>
7. Данильченко О. А. Теоретичне обґрунтування технології формування компетентностей майбутніх офіцерів Національної гвардії України. *Інноваційна педагогіка*. 2021. Вип. 36. С. 147–151. URL : URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/innped_2021_36_32
8. Єманов В. В., Белай С. В. Трансформація освітнього процесу Національної академії Національної гвардії України в умовах відсічі збройної агресії проти України. *Закарпатські правові читання. Право як інструмент стійкості та розвитку в умовах сучасних цивілізаційних викликів*. Частина 2. 2023. URL: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-298-5-155>
9. Національна академія Національної гвардії України. 2023. URL: <https://nangu.edu.ua/about/mizhnarodna-diyalnist>
10. Appleby D.C. The soft skills college students need to succeed now and in the future. Transferable skills for success in college and the workplace. American Psychological Association, 2017. URL: <https://www.apa.org/ed/precollege/psn/2017/09/soft-skills>
11. Robles M.M. Executive perceptions of the top 10 soft skills needed in today's workplace. *Business Communication Quarterly*, 2022. Vol. 75(4) P. 453–465. URL: <https://homepages.se.edu/cvonbergen/files/2013/01/Executive-Perceptionsof-the-Top-10-Soft-Skills-Needed-in-Todays-Workplace.pdf>
12. Rodina N.V. Prospects of Positive Psychology and Psychology of human ortobiozis in rehabilitation of antiterrorist operation participants] Fundamental and applied researches in practice of leading scientific schools. Issue: 2 (14) co-publ.: *Publishing office: Accent graphics communications*. Hamilton, ON, 2016. P. 55–61.

13. Ryff C., Keyes C. The Structure of Psychological Well-Being Revisited. *Journal of Personality and Social Psychology* 1995, Vol. 69, No. 4, University of Wisconsin-Madison. P. 719–727.

14. Tuning Educational Structures in Europe. Line 1. Learning Outcomes. *Corapetences. Methodology*. 2001–2003. Phase 1. URL : www.relintdeusto.es/TuningProject/index.hta

REFERENCES:

1. Bieliakova, S.M., Bocharina, N.A., & Stetsenko, A.I. (2022). Empirical study of the peculiarities of the value orientations of adults. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya: Psykholohiia*. 1, s. 77–82. <https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2022.1.15> [in Ukrainian]

2. Bohucharova, O.I. (2013). Psychology of attitude toward a health: paradigms, models, factors of development. *Extended abstract of doctor's thesis*. Kyiv. nats. un-t im. T. Shevchenka. Kyiv. 40 s. [in Ukrainian]

3. Borovyk, L., Borovyk, O., & Basaraba, I. (2023). Comparative analysis of the profiles of the heads of structural subdivisions of the bodies of the security and defense sector of Ukraine. *Naukovyi visnyk Vinnytskoi akademii bezpererвної osvity. Seriya «Pedahohika. Psykholohiia»*, 3. <https://doi.org/10.32782/academ-ped.psyh-2023-3.01> Retrieved from: <https://journals.academ.vinnica.ua/index.php/ped-psyh/article/view/58> [in Ukrainian]

4. Vorozhbit-Horbatiuk, V., & Absaliamova, L. (2022). The theory of orthobiosis about the psychological features of meaningful life orientations of student youth. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya Psykholohiia*. 2. pp. 56–59. <https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2022.2.11> [in Ukrainian]

5. Vorozhbit-Horbatiuk, V.V., & Borysenko, N.O. (2021). High morale of cadets (students, trainees) of military training units of higher education institutions is a resource of strength in the era of information wars. (Krotiuk, V.A. Eds.). Kharkiv: FOP Fedorko M. Yu. S. 333–350. [in Ukrainian]

6. Horbatiuk, A.A. (2023). Competencies of the culture of democracy in the structure of requirements for a soldier of the National Guard of Ukraine. *Tretii riven osvity v Ukraini: stanovlennia ta tendentsii : materialy VII Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii*, 17 – 19 lystopada 2023 r., s. Svitiaz Shatskoho raionu Volynskoi oblasti. Lviv – Torun : Liha-Pres. S. 17–19. Retrieved from: <http://catalog.liha-pres.eu/index.php/liha-pres/catalog/book/232> [in Ukrainian]

7. Danylchenko, O.A. (2021). Theoretical substantiation of the technology of competence formation of future officers of the National Guard of Ukraine. *Innovatsiina pedahohika*, 36. S. 147–151. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/innped_2021_36_32 [in Ukrainian]

8. Yemanov, V.V., & Bielai, S.V. (2023). Transformation of the educational process of the National Academy of the National Guard of Ukraine in the conditions of repelling armed aggression against Ukraine. *Zakarpatski pravovi chytannia. Pravo yak instrument stiikosti ta rozvytku v umovakh suchasnykh tsyvilizatsiinykh vyklykiv*. Chastyna 2. Retrieved from: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-298-5-155> [in Ukrainian]

9. Natsionalna akademiia Natsionalnoi hvardii Ukrainy (2023). [National Academy of the National Guard of Ukraine]. Retrieved from: <https://nangu.edu.ua/about/mizhnarodna-diyalnist> [in Ukrainian]

10. Appleby, D.C. (2017). The soft skills college students need to succeed now and in the future. Transferable skills for success in college and the workplace. *American Psychological Association*. Retrieved from: <https://www.apa.org/ed/precollege/psn/2017/09/soft-skills> [in English]

11. Robles, M.M. (2022). Executive perceptions of the top 10 soft skills needed in today's workplace. *Business Communication Quarterly*. Vol. 75(4) P. 453–465. Retrieved from: <https://homepages.se.edu/cvonbergen/files/2013/01/Executive-Perceptionsof-the-Top-10-Soft-Skills-Needed-in-Todays-Workplace.pdf> [in English]

12. Rodina, N.V. (2016). Prospects of Positive Psychology and Psychology of human orthobiosis in rehabilitation of antiterrorist operation participants] Fundamental and applied researches in practice of leading scientific schools. Issue: 2 (14) co-publ.: *Publishing office: Accent graphics communications*. Hamilton, ON, 2016. P. 55–61. [in English]

13. Ryff, C., & Keyes, C. (1995). The Structure of Psychological Well-Being Revisited. *Journal of Personality and Social Psychology* 1995, Vol. 69, No. 4, University of Wisconsin-Madison. P. 719–727. [in English]

14. Tuning Educational Structures in Europe. (2001–2003). Line 1. Learning Outcomes. *Corapetences. Methodology*. Phase 1. Retrieved from: www.relintdeusto.es/TuningProject/index.hta [in English]